

Všichni jsme simulanti

29.11.2012 Literární noviny str. 12 Umění

Táňa ŠVEHLOVÁ

divadelní postřeh

Jet v listopadu na výlet do Moskvy není dobrý nápad. Rušné město je zahaleno smogem, šestnáctiproudové silnice stojí v nekonečných zácpách a nikdo na ulici se na vás neusměje. O to víc vynikne luxus a komfort rychlovlaku z letiště do centra, který má navíc novinku: je bezbariérový, a tedy přístupný i pro lidi na vozíku, jak stále dokola ukazuje dvouminutový spot. „Je to něco naprosto výjimečného,“ říká nám nadšeně naše jednadvacetiletá těhotná průvodkyně Katja, „u nás to není jako v západních zemích, tady se vozíčkář nedostane nikam.“ Ponechám stranou její idealistické představy o Čechách a všechny bariérové stanice v centru Prahy a vyprávím jí o plošinách a výtazích pro vozíčkáře během letních hudebních festivalů: „Wow, this is unbelievable.“ Podobný úžas projevila také divadelní kritika po premiéře inscenace *Simulante Bande*, která vznikla v koprodukcí taneční skupiny VerTeDance a **divadla Archa**. Choreografky Tereza Ondráková a Veronika Kotlíková vytvořily představení, kde společně vystupují profesionální tanečníci (Helena Arenbergerová a Petr Opavský, při představení 17. 11. alternoval roli Opavského ze zdravotních důvodů Lukáš Homola) dohromady s handicapovanými amatérkami: na vozík upoutanou Alenou Jančíkovou a ztěžka chodící Zuzanou Pitterovou.

Vrcholem tohoto představení je už jeho začátek, kdy čtveřice tanečnic leží na podlaze a poté se vsedě pohybují tak, že nadzvedávají a posouvají své bezvládné dolní končetiny. Tím se jednoznačně stírají jakékoliv tělesné rozdíly, jelikož možnosti pohybu jsou pro všechny stejné. Možné odlišnosti jsou akcentovány později, kdy tanečníci v jazyce pohybového divadla přehrávají známé stereotypy vztahů „zdravých“ a „handicapovaných“. Od panovačnosti „handicapovaných“ přes necitlivou pomoc „zdravých“ po nesnášenlivost mezi „více“ a „méně“ postiženými. Všechny pojmy je nutné uzavírat do uvozovek, protože představení ukazuje, jak je takové rozlišování směšné a že jsme svým způsobem simulanty všichni a ono uvažování o „rozdílech“ je podobně archaické jako celní budovy v pohraničí. Přestože juxtapoziční řazení scén a určitá světelná jednotvárnost nepůsobí příliš dynamicky, jednotlivé scény mají silný účín, zvláště tehdy, je-li pohyb dokončen slovem. To se stane dvakrát. Poprvé ve scéně, kdy Zuzana Pitterová předvádí neuvěřitelně půvabný erotický tanec, naplněný něžností, touhou a nevinností, který však vyvrcholí výkřikem „vypadni“, když zjistí, že je sledována nejen diváky, ale i dívkou na vozíku.

Tato scéna obsahuje hned několik myšlenek, ze kterých inscenace čerpá. Zaprvé je to touha zapomenout na tělesný handicap. Zadruhé nemožnost zapomenout. Ale i přes tyto přidané významy je „vypadni“ stále hlavně protestním křikem mladé dívky, která chrání sebe samu před okolním světem. Naplňuje se tak skutečně to, co cítíme jako skrytou snahu celého projektu: ukázat na relativnost tělesného handicapu, na relativnost rozdílů mezi simulanty zdravými a simulanty handicapovanými.

Představení bylo nedávno uvedeno v rámci festivalu Akcent, který chce „ukazovat divadlo, které je užitečné“ a letos probíhal od 15. do 18. listopadu. O jednoznačně pozitivním přínosu *Simulante Bande* svědčí i divácké složení hlediště, kde první řada nepotřebovala židle, neboť její diváci přijeli na vozíku. Chápu úžas, který vyprávění o tomto představení vyvolal u naší ruské průvodkyně, ovšem fakt, že podobně překvapená je tímto projektem i česká společnost, dokazuje, jak málo bezbariéroví vlastně jsme.

O autorovi | Táňa ŠVEHLOVÁ, Autorka je divadelní publicistka.